

GÜREŞ EĞİTİM MERKEZLERİNDEKİ GÜREŞÇİLERİN TEMEL PSİKOLOJİK İHTİYAÇLARININ VE DEPRESYON DÜZEYLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ*

Gökhan BAYRAKTAR¹

Geliş Tarihi: 10.5.2010
Kabul Tarihi: 03.06.2011

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, güreş eğitim merkezlerinde eğitim gören güreşçilerin temel psikolojik ihtiyaçları ile depresyon düzeylerinin çeşitli değişkenler (sosyal çevre, anne-baba öğrenim durumu ve aile gelir düzeyi) açısından incelenmesidir. Araştırma, 2008–2009 sezonunda Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'ne bağlı farklı bölgelerdeki 23 Güreş Eğitim Merkezinde eğitim gören 12–17 yaş arası 409 güreşçi öğrenciye uygulanmıştır. Çalışmada veri toplama aracı olarak; "Temel Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeği" ile "Çocuklar İçin Depresyon Ölçeği" kullanılmıştır.

Elde edilen verilerin istatistiksel analizinde; değişkenlere göre Kruskal Wallis testi kullanılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre, Temel Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeği verileri sonucunda; sosyal çevre değişkeni köy olan güreşçilerin ilçe, il ve büyükşehir olanlara göre özerklik ihtiyaçlarının, baba öğrenim düzeyi ilkököl ve ortaokul olanların, lise ve üniversite olanlara göre yeterli ve ilişki ihtiyaçlarının, anne öğrenim düzeyi ortaokul olanların ilkököl, lise ve üniversite olanlara göre ilişki ihtiyaçlarının, aile gelir düzeyi 800 TL ve altında olanların 800 TL üzerinde olanlara göre özerklik ihtiyaçlarının yüksek olduğu belirlenmiştir.

Çocuklar İçin Depresyon Ölçeği verileri sonucunda, sosyal çevre değişkeni köy olan güreşçilerin ilçe, il ve büyükşehir olanlara göre, aile gelir düzeyi 800 TL ve altında olanların 800 TL üzeri olanlara göre depresyon düzeylerinin yüksek olduğu, baba ve anne öğrenim düzeyi değişkenine göre ise depresyon düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür.

Sonuç olarak güreş eğitim merkezlerindeki güreşçilerin sosyal çevrelerinin, anne-baba eğitim durumlarının ve aile gelir düzeylerinin temel psikolojik ihtiyaçlarını; sosyal çevre ile aile gelir durumlarının da depresyon düzeylerini etkilediği saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Psikolojik ihtiyaç, Depresyon, Güreş eğitim merkezleri, Genç güreşçiler

AN EVALUATION OF THE WRESTLERS' BASIC PSYCHOLOGICAL NEEDS AND DEPRESSION LEVELS IN WRESTLING CENTERS WITH RESPECT TO VARIOUS VARIABLES

ABSTRACT

The aim of this study is to investigate wrestlers' basic psychological needs and depression levels in wrestling centers according to various variables (social environment, parents education levels and family's economic status). The study was conducted to 409 student wrestlers between 12 and 17 ages, who are getting training from 23 different wrestling centers, which are located different regions and operate General Management of Youthfulness and Sport in the term of 2008–2009. "Basic Psychological Needs scale" and "Depression Scale for Children" used as a tool for collecting data in this study.

In the analysis of the data gathered, Kruskal Wallis Test was used according to the variables investigated. According to data gathered from Basic Psychological Needs Scale; if students social environment variable origins from village, they have high level of autonomy needs than those in district and metropolitan origins, and also if students' father educational level is primary or secondary school they have sufficiency and high level of care needs than students whose father education is from high school and university; in addition, if students' family income level is over 800 TL, they have high level of autonomy than those with under 800 TL of income level.

The result of Depression Scale for Children data revealed that if students social environment variable origins from village, they have high depression level than those in district and metropolitan origins and students whose family income level is over 800 TL, they have high level autonomy than under 800 TL. In addition, there is, also, no meaningful different depression level found among students with different parent educational origins.

* 11. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresinde (2010) Poster Bildiri Olarak Sunulmuştur.

¹ Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Ağrı

As a result, it has been determined that; while social environment, education and income level of parents affect basic psychological needs, social environment and income level of parents affect depression level.

Key Words: Psychological needs, Depression, Wrestling education centers, Young wrestlers

GİRİŞ

İhtiyaçlar genelde fizyolojik ve psikolojik içeriklidir. Psikolojik ihtiyaçların karşılanması ve doyurulması; fizyolojik ihtiyaçlara bağlıdır (1). Bugün psikologlar tarafından kullanılan şekli ile ihtiyaç; içten ya da dıştan meydana gelen bir hareketle beyin bölgesinde oluşan bir baskı, itici bir güç ya da gereksinim hissi olarak da açıklanır. Gibson ve Chandler (1988) 'a göre (2) farklı insanların; farklı yoğunlukta, farklı ihtiyaçları vardır. Bu ihtiyaçlar, zaman ve çevresel faktörlerin etkisiyle değişir. Bu nedenle iki farklı insan, aynı ortamda tamamıyla farklı davranabilir. İhtiyaç, döngüsel bir süreçtir ve bireyin organizmasında bir yetersizlik ortaya çıkarır ve birey bu yetersizliğin sebebinin karşılayamadığı bir gereksinimden kaynaklandığını hisseder. Birey bu gereksinim hissi ile harekete geçip rahatlar. Bütün psiko-sosyal ihtiyaçlar ve özellikle bütün insan ihtiyaçları genellikle temel ihtiyaçlar olarak adlandırılır (3).

Çeşitli araştırmacılar, ihtiyaçları değişik yaklaşımlarla ele almıştır. Bu yaklaşımlardan birisi Maslow'a aittir. Maslow (1954), bireylerin ihtiyaçlarının hiyerarşik olduğunu ve bazı ihtiyaçların diğerlerinden daha ağır basabileceğini belirterek; psikolojik ihtiyaçları "fizyolojik, güvenlik, sevgi ve ait olma, saygı ve kendini gerçekleştirme" olarak sınıflamıştır. Fizyolojik İhtiyaçlar; insanın biyolojik olarak yaşamını sürdürebilmesi için gerekli olan beslenme ve uyumak gibi insan vücudunun temel fonksiyonları ile ilgili olan ihtiyaçlardır. Güvenlik İhtiyacı; kişiyi fiziksel ya da psikolojik zararlardan koruyan ihtiyaçlar olup sağlık, koruma, yapı, düzen, kanun, sınırlar, korku ve endişeden yoksunluğu kapsamaktadır. Ait Olma ve Sevgi İhtiyacı; kişinin sosyal katılım, sevgi, kabul, grup üyeliği gibi kendi türüyle ilişkide bulunma ihtiyacıdır. Saygı İhtiyacı; kişinin bulunduğu toplumda saygı görmesi, diğerlerinin dikkatini çekme ihtiyacının bir sonucudur. Başarısı ve hizmetleri başkaları tarafından takdirle karşılanan, saygı duyulan insan kendine güven duyacaktır. Kendini Gerçekleştirme İhtiyacı; psikolojik ihtiyaçlar arasında en önemlisi de kendini gerçekleştirme ihtiyacıdır. Kendini gerçekleştirme ihtiyacı, psikolojik ihtiyaçların içerisinde en fazla öneme sahip olan ihtiyaç olup bireysel farklılıkların en belirgin olarak ortaya çıktığı ihtiyaç türüdür (4). Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisine sonradan iki basamak daha ilave edilmiştir. Bunlar bilme/tanımaya ve estetik ihtiyaçlarıdır. Bilme/tanımaya ihtiyacı, insanı anlamlı hale getiren ihtiyaçtır. Zira insan, en azından olup biteni öğrenmek ister. Bu istekler de insanı araştırmaya, okumaya ve öğrenmeye sevk eder. Estetik ihtiyacı ise, insanın güzel olan şeyleri sevmesi ve insanın temel ihtiyaçlardan sonra güzelliğe önem vermesi ve bunlardan büyük haz alması olarak açıklanabilir. Bu ihtiyaç; insanları kötülükten, çirkinlikten ve vurdumduymazlıktan uzaklaştırır. Diğer bir yaklaşımsa; Murray'a ait yaklaşımdır. Murray; ihtiyacı memnuniyetimizi artırma veya memnun edici olmayan durumu değiştirme gibi durumlarda, algılarımızı ve davranışlarımızı organize eden güç olarak ele alıp "Başarma, uyarılık, düzen, gösteriş, özerklik, yakınlık, duyguları anlama, ilgi görme, başatlık, kendini suçlama, şefkat gösterme, değişiklik, sebat, cinsellik, saldırganlık, alçalma, acıdan kaçınma, aşağılanmaktan kaçınma, oyun, anlaşılma" olmak üzere yirmi adet ihtiyaç tanımlamıştır (5). Murray'a göre; bireyin doyurulmayan ihtiyaçları öncelik kazanmakta ve onun davranışlarını yönlendirmektedir. Bir başka yaklaşımsa, Deci ve Ryan'ın Öz-Belirleme Kuramı'dır. Öz-Belirleme Kuramı'nda temel psikolojik ihtiyaçlar; " özerklik, yeterlik ve ilişkili olma" olarak üç tanedir. Kurama göre; bu ihtiyaçların doyurulması bireylerin büyümeleri, bütünleşmeleri, gelişimleri, ruh sağlıkları ve iyi olmaları için gereklidir (6, 7). Bu ihtiyaçlardan özerklik; bireyin kendi davranışlarını tamamıyla kabul etmesi, onaylaması ve davranışlarının arkasında durmasıdır (8, 6). Yeterlik ihtiyacı, bireyin çevresini iyi bir şekilde etkileme isteği ve çevreyle etkili bir biçimde etkileşimde bulunma kapasitesidir (8). İlişkili olma ihtiyacı; karşılıklı saygıyı, özeni ve başkalarına ilişkin güven duygusunu gerektirmekte ve duyarlılığı, sıcaklığı ve duygusal kabulü içermektedir (7). Bu ihtiyaç, bireyin yaşamındaki önemli kişilerle yakın ve bağlantılı olmasını ve ilişkilerinde desteği ve doyumunu hissetmesini sağlamaktadır. Öz-belirleme kuramında; özerklik, yeterlik ve ilişkili olma olarak ifade edilen temel psikolojik ihtiyaçlar bireylerin amaçlarına ulaşmaları için çabalamalarını, tam olarak fonksiyonda bulunmalarını ve iyi olma düzeylerinin yükselmesini sağlamaktadır. Özerkliğin, yeterliğin ya da ilişkili olmanın engellenmesi; güdülenme düzeyinin düşmesine, performans düşüklüğüne ve iyi olma da azalmaya neden olmaktadır. Bireyler bu ihtiyaçlarını doyurabilirlerse, tam olarak fonksiyonda bulunabilirler ve gelişim gösterebilirler. Ancak, ihtiyaçların doyumunu engellenirse; bireylerin ruh sağlıkları bozulur ve tam olarak fonksiyonda bulunamazlar (6). İnsan; fizyolojik ve psikolojik dengesini (homeostazi) sürdürmek için bu ihtiyaçları tatmin etmek zorundadır. Bu nedenle; ihtiyaç tatmin edildiğinde haz ve doyum, tatmin edilmediği zaman ise acı ve üzüntü veren bir duygu olup bu tatminsizlik daha ileriki boyutlarda sadece acı ve üzüntü veren bir duygu olarak kalmayıp depresyonu doğurabilir.

Depresyon, toplumda en yaygın olarak görülen ve bununla beraber son derece ciddi sonuçlar doğurabilen bir ruhsal bozukluk olarak uzun yıllar yetişkin ve ergenler üzerinde araştırılmıştır (9). Psikolojik sağlık değerlendirmelerinde, en sık görülen psikolojik rahatsızlığın bir duygu durum değişikliği olarak depresyon olduğu belirtilmiştir (10). Depresyon o kadar yaygındır ki bazen "psikiyatri alanının soğuk algınlığı" olarak tanımlandığı olur (11). Depresyon; mutsuz, disforik mizaç ve depresif görünümün günler ile haftalar arasında bir süre devam etmesi durumudur. Başka bir tanımla da

BAYRAKTAR, G., “Güreş Eğitim Merkezlerindeki Güreşçilerin Temel Psikolojik İhtiyaçlarının ve Depresyon Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi”

depresyon terimi; “bir duygusal duruma, bir semptomaya veya bir klinik sendroma işaret eden olumsuzluk durumudur” (12) olarak da açıklandığı gibi; depresyon (Depression), derin üzüntülü bir duygu-durum içinde; düşünce, konuşma ve hareketlerde yavaşlama ve durgunluk; değersizlik, küçüklük, güçsüzlük, isteksizlik, karamsarlık duygu ve düşünceleri ile fizyolojik işlevlerde yavaşlama gibi belirtileri içeren bir sendromdur (13).

Depresyon, yaşamın getirdiği stres yaratan birçok duruma gösterilen normal bir tepkidir. Depresyon konusu içinde; insanın psikolojik ve fiziksel işlevlerinin tümünü etkileyen pek çok belirti yer almaktadır. Depresyon olarak yorumlanan durumlar arasında; okulda ya da iş yaşamında uğranılan başarısızlık, sevilen birinin kaybedilmesi, hastalık ya da yaşlılığın kişinin kaynaklarını tüketmekte olduğunun anlaşılması gibi durumlar sayılabilir (14).

Depresyonun davranışlardaki etkisi ise enerji azalmasına bağlı olarak hareketlerde yavaşlama şeklinde ortaya çıkar. Günlük işler bile altından kalkılmayacak görevler gibi görünür. Bu nedenle işler ya hiç yapılmaz ya da yapılması için çok fazla zaman ve çaba harcanır (15).

Depresyona yol açan nedenler olarak; biyolojik, biyokimyasal ve ruhsal-toplumsal etkenler sayılabilir. Depresyon belirtileri ise; uyku ve iştah bozuklukları, somatik belirtiler, karamsarlık, benliğe ilişkin olumsuz duygular, genel doyumsuzluk, sevgi ve ilgi kaybı, ağlama nöbetleri, benlik saygısında azalma, olumsuz beklentiler, kendini eleştirme, kendini suçlama, karar vermede güçlükler, motivasyon kaybı, kaçma, çekilme ve intikam düşünceleridir (16).

Depresyonun yaygınlığı, çeşitli gruplara ve kültürlere göre farklılık göstermektedir (17). Depresyon, sosyal ve kültürel etmenlerden önemli ölçüde etkilenmektedir. Olumsuz sosyal ve ekonomik koşulların depresyon riskini arttırdığı gösterilmiştir (18). Bird ve arkadaşlarının (1988), hem çocuklar hem de ergenlerle beraber yaptıkları çalışmalar; orta ve yüksek sosyoekonomik duruma göre düşük sosyoekonomik durumun depresyonla daha fazla bağlantılı olduğunu göstermiştir (19).

Çocuklar toplumun temel taşlarıdır. Sağlıklı bir toplum için çocukların ruh sağlığının iyi olması ve bu iyiliğin muhafaza edilmesi çok önemlidir (20). Çocuklarda depresyon, yetişkinlerde olduğu gibi yaşamın farklı alanlarında olumsuz etkiler yapmaktadır. Depresyonda olan okul çağındaki çocukların okul yaşantıları olumsuz etkilenmekte, akademik başarıları ve akran ilişkileri zayıflamaktadır (21). Temel psikolojik ihtiyaçlar engellendiğinde de; motivasyon ve performans çeşitli şekillerde etkilenmektedir (22).

Bir sporcunun fizyolojik ve psikolojik açıdan yarışmaya hazırlıklı olması için yeterli bir motivasyon düzeyinde olması gerekir. Motivasyon, performansı etkileyen faktörlerden birisidir. Ayrıca bilindiği gibi; kaygı, depresyon, nevroitik vb. durumlar sporcuların başarılarını olumsuz yönde etkiler. Bilim adamlarına göre, sporcuların performans ve başarı düzeyleri; genetik yapı ve düzenli antrenman yapmanın yanında beden-zihin etkileşimi doğrultusunda düşünce, duygu ve zihinsel süreçlerin kontrolüne bağlıdır (23).

Bu bilgiler ışığında; temel psikolojik ihtiyaçların ve depresyonun, güreş eğitim merkezlerinde eğitim gören güreşçilerin motivasyonları ve sportif başarıları üzerindeki rolü dikkate alınarak ve bu etmenlerin onların sosyal yaşamlarında önemli olduğu gerçeğinden yola çıkılarak; temel psikolojik ihtiyaçları ve depresyonu etkileyen etkenlerin belirlenmesi önemli olmaktadır.

Böyle bir çalışmanın, güreş eğitim merkezlerinde eğitim gören güreşçiler üzerinde gerçekleştirilmesinin; ruh sağlığı yerinde ve dolayısıyla motivasyonu ve performansı çok iyi olan başarılı güreşçiler yetiştirmede önemli bilgiler sağlayabileceği, ayrıca temel psikolojik ihtiyaçların ve depresyon düzeyinin ilişkili olduğu değişkenlerin irdelenmesi açısından bundan sonra yapılacak çalışmalara yön verebileceği düşünülmektedir.

Bu amaçla çalışmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır;

- 1- Güreş eğitim merkezlerinde eğitim gören güreşçilerin; temel psikolojik ihtiyaçları ile sosyal çevre, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu ve ailenin gelir düzeyi değişkenleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 2- Güreş eğitim merkezlerinde eğitim gören güreşçilerin; depresyon düzeyleri ile sosyal çevre, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu ve ailenin gelir düzeyi değişkenleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

MATERYAL VE YÖNTEM

Model

Bu çalışmada güreş eğitim merkezlerinde güreş eğitimi alan sporcu öğrencilerin temel psikolojik ihtiyaçları ile depresyon düzeylerinin incelenmesi amacıyla araştırma modelleri içerisinde yaygın olarak kullanılan “Tarama Modeli” esas alınmıştır.

Evren ve Örneklem

Bu çalışmanın evreni; 2008–2009 sezonunda Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü’ne bağlı Türkiye’nin farklı bölgelerinde 23 ilinde (Afyon, Aksaray, Amasya, Artvin, Aydın, Bolu, Burdur, Bursa, Çorum, Denizli, Erzurum, Eskişehir,

İçel, Kars, Kahramanmaraş, Kayseri, Konya, Muğla, Ordu, Samsun, Sivas, Tokat, Yozgat) yer alan 23 tane güreş eğitim merkezinde eğitim gören 12–17 yaş arası 654 sporcu öğrenciden ve örnekleme ise 23 Güreş Eğitim Merkezinde eğitim gören çalışmaya gönüllü olarak katılan ve yaş ortalamaları 14,44 olan 12–17 yaş arası toplam 409 güreşçi öğrenciden oluşmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak; Kişisel Bilgi Formu, Temel Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeği (TPIÖ) ve Çocuklar İçin Depresyon Ölçeği (ÇDÖ) kullanılmıştır.

Temel Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeği (TPIÖ)

Bireyin temel olan psikolojik ihtiyaçlarını saptamak, çeşitli alanlara yönelik gereksinimlerini belirlemek ve bireylerin bu durumu ne sıklıkla arzuladıklarını ortaya koymak amacıyla uygulanan ve orijinal formunda yedi dereceli 21 ifade bulunan Deci ve Ryan (2000) tarafından geliştirilen bir ölçektir (24). Orijinalinde yedili dereceleme tipi kullanılan ölçek Kesici ve arkadaşları tarafından Türkçeye uyarlanırken beşli dereceleme tipi tercih edilmiştir. Ölçek; *özerklik ihtiyacı*, *yeterlik ihtiyacı* ve *ilişki ihtiyacı* olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin ölçüt bağıntılı geçerlik çalışmasında; ölçeğin alt boyutları ile Edwards Kişisel Tercih Envanterinin “başarma”, “özerklik” ve “yakınlık” alt boyutları arasında korelasyon katsayıları hesaplanmış ve Edwards Kişisel Tercih Envanteri karşılaştırma sonuçlarına göre başarma ile yeterlik arasındaki korelasyon 0.39, özerklik ile özerklik arasındaki korelasyon 0.58 yakınlık ile ilişki arasındaki korelasyon 0.36 olarak bulunmuştur. Ölçeğin Cronbach alpha güvenirlik ölçütü kullanılarak yapılan iç tutarlık analizi sonucunda ise güvenirlik katsayıları; özerklik ihtiyacı için 0.73, yeterlik ihtiyacı için 0.60 ve ilişki ihtiyacı için 0.72 olarak tespit edilmiş ve ölçeğin toplam güvenirlik katsayısı 0.76 olarak bulunmuştur (25).

Kişisel Bilgi Formu

Temel Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeği cevap anahtarı üzerinde; katılımcıların yaşları, anne-baba eğitim durumları, yaşadıkları yer ve aile gelir düzeyleri gibi demografik özelliklere ilişkin bilgilerin yer aldığı bilgi formu, araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Çocuklar İçin Depresyon Ölçeği (ÇDÖ)

12-17 yaş arası sporcuların depresyon düzeyleri ÇDÖ ile değerlendirilmiştir. Çocuklar İçin Depresyon Ölçeği, Kovacs (1981) tarafından geliştirilen ve 6-17 yaş arası çocuklara uygulanabilen bir öz bildirim ölçeğidir. 27 maddelik ölçekte her madde için üç değişik seçenek bulunmaktadır. Örneğin; 1. Kendimi arada sırada üzgün hissederim. 2. Kendimi sık sık üzgün hissederim. 3. Kendimi her zaman üzgün hissederim. Her madde belirtinin şiddetine göre 0, 1 ya da 2 puan alır. Alınan puan ne kadar yüksekse, depresyon ağırlaştığı anlamına gelmektedir. Kesim puanı 19 olarak önerilmiştir (26). Ülkemizde geçerlik ve güvenirlik çalışması Öy (1991) tarafından yapılmış ve patoloji kesim noktası 19 puan olarak saptanmıştır (27). Ölçeğin test tekrar test güvenirliği için ölçek, 380 kişilik öğrenci grubuna birer hafta ara ile uygulanmış ve $r = .80$ olarak bulunmuştur. Ölçeğin geçerliği için 59 öğrenciyle depresyona yönelik görüşmeler yapılmış ve Çocukluk Depresyonu Derecelendirme Ölçeği uygulanarak; ölçeğin duyarlılığı %60.00 (n=6), özgüllüğü %95.92 (n=47), yalancı negatiflerin oranı %40.00 (n=4), yalancı pozitiflerin oranı %4.08 (n=2) ve tüm doğruluk oranı %89.83 (n=5) olarak tespit edilmiştir. Bu öğrenciler için Çocuklar İçin Depresyon Ölçeği ve Çocukluk Depresyonu Derecelendirme Ölçeği toplam puanları arasında $r = .61$ ilişki olduğu bulunmuştur (28).

İstatistiksel Analiz

Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarından elde edilen verilerin istatistiksel analizinde verilerin normal dağılım gösterip göstermedikleri Kolmogrov-Smirnov Testi ile test edilmiş ve bu test sonucunda verilerin normal dağılım göstermedikleri görüldüğünden verilerin çözüm ve yorumlamasında; Kruskal Wallis-H Testi kullanılmış ve anlamlılık düzeyi $P > 0.05$ alınmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde araştırmada elde edilen bulgular ve bulgulara ilişkin yorumlar yer almaktadır. Çalışmada, TPÖ'den ve ÇDÖ'den elde edilen veriler için Kruskal-Wallis Testi, depresyon düzeyleri ile temel psikolojik ihtiyaç düzeyleri arasındaki ilişki için Korelasyon Analizi Testi kullanılmıştır.

Çalışmada TPÖ'den elde edilen; sosyal çevre değişkeni, baba öğrenim düzeyi değişkeni, anne öğrenim düzeyi değişkeni ve aile gelir düzeyi değişkeni puanlarının karşılaştırmaları için Kruskal-Wallis Testi kullanılmış ve istatistiksel sonuçları Tablo 1, 2, 3 ve 4'de verilmiştir.

BAYRAKTAR, G., “Güreş Eğitim Merkezlerindeki Güreşçilerin Temel Psikolojik İhtiyaçlarının ve Depresyon Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi”

Tablo 1. TPİÖ’den Elde Edilen Sosyal Çevre Değişkenine İlişkin Puanlara Ait Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

		N	Sıra ortalaması	Sd	X ²	P
Özerklik	Köy	162	224.09	3	8.354	0.039*
	İlçe	148	186.19			
	İl	74	210.85			
	Büyükşehir	25	196.56			
Yeterlik	Köy	162	191.72	3	4.328	0.228
	İlçe	148	209.71			
	İl	74	224.44			
	Büyükşehir	25	205.64			
İlişki	Köy	162	211.23	3	1.402	0.705
	İlçe	148	196.29			
	İl	74	205.89			
	Büyükşehir	25	213.58			

Tablo 1’de sonuçlara bakıldığında; sosyal çevre değişkenine göre güreş eğitim merkezindeki sporcuların temel psikolojik ihtiyaçlardan özerklik ihtiyacı arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür. Bu farklılık sonucunda sosyal çevre değişkeni köy olanların ilçe, il ve büyükşehir olanlara göre özerklik ihtiyacının yüksek olduğu tespit edilmiştir ($X_{Köy}=224.09$; $X_{İlçe}=186.19$; $X_{İl}=210.85$; $X_{Büyükşehir}=196.56$; $P=0.039$).

Sosyal çevre değişkenine göre; güreş eğitim merkezindeki sporcuların temel psikolojik ihtiyaçlardan yeterlik ve ilişki ihtiyaçları arasında köy, ilçe, il ve büyükşehirde yaşayanlar arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür ($P > 0.05$).

Tablo 2. TPİÖ’den Elde Edilen Baba Öğrenim Düzeyi Değişkenine İlişkin Puanlara Ait Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

		n	Sıra ortalaması	Sd	X ²	P
Özerklik	Okuryazar değil	14	179.82	4	4.044	0.400
	İlkokul	181	201.38			
	Ortaokul	141	215.53			
	Lise	61	206.82			
	Üniversite	12	155.96			
Yeterlik	Okuryazar değil	14	158.86	4	12.512	0.014*
	İlkokul	181	191.47			
	Ortaokul	141	232.00			
	Lise	61	194.30			
	Üniversite	12	200.08			
İlişki	Okuryazar değil	14	178.21	4	9.314	0.050*
	İlkokul	181	192.98			
	Ortaokul	141	225.77			
	Lise	61	208.80			
	Üniversite	12	154.17			

Tablo 2’de görüldüğü gibi; baba öğrenim düzeyi değişkenine göre; güreş eğitim merkezindeki güreşçi öğrencilerin temel psikolojik ihtiyaçlardan özerklik ihtiyacı arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı belirlenmiştir ($\chi^2=4.044$. $P=0.400$). Baba öğrenim düzeyi ile yeterlik ihtiyacı ($\chi^2=12.512$. $P=0.014$) ve ilişki ihtiyacı ($\chi^2=9.314$. $P=0.050$) arasında ise anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür ($P < 0.05$).

Bu farklılık sonucunda; baba öğrenim düzeyi ortaokul olanların, ilkokul ve lise olanlara göre yeterlik ihtiyaçlarının yüksek olduğu ($X_{Ortaokul}=232.000$. $X_{İlkokul}=191.47$. $X_{Lise}=194.30$), baba öğrenim düzeyi ortaokul olanların ilkokul ve üniversite olanlara göre ilişki ihtiyaçlarının yüksek olduğu belirlenmiştir ($X_{Ortaokul}=225.77$. $X_{İlkokul}=192.98$; $X_{Üniversite}=154.17$).

Tablo 3. TPİÖ'den Elde Edilen Anne Öğrenim Düzeyi Değişkenine İlişkin Puanlara Ait Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

		n	Sıra ortalaması	Sd	χ^2	P
Özerklik	Okuryazar değil	64	220.82	4	2.224	0.695
	İlkokul	224	199.12			
	Ortaokul	97	203.97			
	Lise	21	221.21			
	Üniversite	3	226.33			
Yeterlik	Okuryazar değil	64	201.66	4	1.825	0.768
	İlkokul	224	204.99			
	Ortaokul	97	209.80			
	Lise	21	183.76			
	Üniversite	3	270.33			
İlişki	Okuryazar değil	64	187.91	4	19.053	0.01*
	İlkokul	224	192.68			
	Ortaokul	97	247.35			
	Lise	21	208.74			
	Üniversite	3	94.33			

Tablo 3'de görüldüğü gibi, anne öğrenim düzeyi değişkenine göre; özerklik ihtiyacı ($\chi^2=2.224$, $P=0.695$) ve yeterlik ihtiyacı ($\chi^2=1.825$, $P=0.768$) ile anne öğrenim düzeyi arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı ($P > 0.05$), ilişki ihtiyacı ($\chi^2=19.053$, $P=0.01$) ile ise anlamlı bir farklılığın olduğu ortaya çıkmıştır ($P < 0.05$). Bu farklılık sonucunda, anne öğrenim düzeyi ortaokul olanların; ilkokul, lise ve üniversite olanlara göre ilişki ihtiyaçlarının yüksek olduğu tespit edilmiştir ($X_{Ortaokul}=247.35$, $X_{İlkokul}=192.68$, $X_{Lise}=208.74$, $X_{Üniversite}=94.33$).

Tablo 4. TPİÖ'den Elde Edilen Aile Gelir Düzeyi Değişkenine İlişkin Puanlara Ait Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

		n	Sıra ortalaması	Sd	χ^2	P
Özerklik	800 ve altı	138	192.66	4	12.762	0.012*
	801-1200	107	198.78			
	1201-1600	119	228.01			
	1601-2000	31	167.53			
	2001 ve üzeri	14	261.57			
Yeterlik	800 ve altı	138	206.81	4	8.587	0.072
	801-1200	107	192.66			
	1201-1600	119	219.75			
	1601-2000	31	164.11			
	2001 ve üzeri	14	246.61			
İlişki	800 ve altı	138	216.49	4	6.748	0.150
	801-1200	107	179.86			
	1201-1600	119	212.10			
	1601-2000	31	211.74			
	2001 ve üzeri	14	208.64			

Tablo 4'de görüldüğü gibi; aile gelir düzeyi değişkenine göre; güreş eğitim merkezindeki sporcuların temel psikolojik ihtiyaçlardan özerklik ihtiyacı ($\chi^2=12.762$, $P=0.012$) ile aile gelir düzeyi arasında anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir ($P < 0.05$). Bu farklılık sonucunda; aile gelir düzeyi 800 TL ve altında olanların 1201–1600 TL ve 2001 TL ve üzeri olanlara göre, 1201–1600 TL olanların 1601–2000 TL olanlara göre özerklik ihtiyaçlarının yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca yeterlik ($\chi^2=8.587$, $P=0.072$) ve ilişki ihtiyacı ($\chi^2=6.748$, $P=0.150$) ile aile gelir düzeyi arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı ortaya çıkmıştır ($P > 0.05$).

Çalışmada ÇDÖ'den elde edilen; sosyal çevre değişkeni, baba öğrenim düzeyi değişkeni, anne öğrenim düzeyi değişkeni ve aile gelir düzeyi değişkeni puanlarının karşılaştırmaları için Kruskal-Wallis Testi kullanılmış ve istatistiksel sonuçları Tablo 5, 6, 7 ve 8'de verilmiştir.

BAYRAKTAR, G., “Güreş Eğitim Merkezlerindeki Güreşçilerin Temel Psikolojik İhtiyaçlarının ve Depresyon Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi”

Tablo 5. ÇDÖ'den Elde Edilen Sosyal Çevre Değişkenine İlişkin Puanlara Ait Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

	N	Sıra ortalaması	Sd	X ²	P
Köy	162	231.34	3	14.379	0.02*
İlçe	148	184.71			
İl	74	193.31			
Büyükşehir	25	180.04			

Tablo 5'e bakıldığında; sosyal çevre değişkenine göre güreş eğitim merkezindeki sporcuların depresyon düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olduğu ortaya çıkmıştır ($\chi^2=14.379$. $P=0.02$). Bu farklılık sonucunda; sosyal çevre değişkeni köy olanların ilçe, il ve büyük şehir olanlara göre depresyon düzeyleri yüksek çıkmıştır ($X_{Köy}=231.34$. $X_{İlçe}=184.71$. $X_{İl}=193,31$. $X_{Büyükşehir}=180.04$).

Tablo 6. ÇDÖ'den Elde Edilen Baba Öğrenim Düzeyi Değişkenine İlişkin Puanlara Ait Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

	n	Sıra ortalaması	Sd	X ²	P
Okuryazar değil	14	212.96	4	0.599	0.964
İlkokul	181	206.60			
Ortaokul	141	200.43			
Lise	61	208.81			
Üniversite	12	189.08			

Tablo 6'da görüldüğü gibi; baba öğrenim düzeyi değişkenine göre güreş eğitim merkezindeki sporcuların depresyon düzeyleri ile baba öğrenim düzeyi arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı ($\chi^2=0.599$. $P=0.964$) ortaya çıkmıştır ($P > 0.05$).

Tablo 7. ÇDÖ'den Elde Edilen Anne Öğrenim Düzeyi Değişkenine İlişkin Puanlara Ait Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

	n	Sıra ortalaması	Sd	X ²	P
Okuryazar değil	64	185.52	4	4.415	0.353
İlkokul	224	214.28			
Ortaokul	97	192.33			
Lise	21	214.74			
Üniversite	3	204.17			

Tablo 7'de görüldüğü gibi; anne öğrenim düzeyi değişkenine göre güreş eğitim merkezindeki sporcuların depresyon düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı ($\chi^2=4.415$. $P=0.353$) ortaya çıkmıştır ($P > 0.05$).

Tablo 8. ÇDÖ'den Elde Edilen Aile Gelir Düzeyi Değişkenine İlişkin Puanlara Ait Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

	n	Sıra ortalaması	Sd	X ²	P
800 ve altı	138	229,46	4	11.168	0.025*
801-1200	107	181,10			
1201-1600	119	198,18			
1601-2000	31	205,87			
2001 ve üzeri	14	189,75			

Tablo 8'e bakıldığında; aile gelir düzeyi değişkenine göre güreş eğitim merkezindeki sporcuların depresyon düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir ($P < 0.05$). Bu farklılık sonucunda; aile gelir düzeyi 800 TL ve altında olanların, 801–1200 TL, 1201–1600 TL, 1601–2000 TL ve 2001 TL ve üzeri olanlara göre depresyon düzeyleri yüksek çıkmıştır ($\chi^2=11.168$. $P=0.025$).

TARTIŞMA SONUÇ

Gençlerin psiko-sosyal özelliklerini ve sorunlarını incelemek üzere ülkemizde yapılan araştırmalar; gençlerin ekonomik, eğitimsel, cinsel, okul ve çevreye uyumla ilgili sorunlar yaşadığını ve ders dışı etkinliklere zaman ve olanaklarının olmaması, ulaşım sıkıntısı, öğrenimle ilgili yeterli rehberlik hizmetinin olmaması, kendilerine güvenilmemesi, saygı gösterilmemesi ve aşırı kuralların sıklığı gibi sorunlar bildirdiklerini göstermektedir (29, 30).

Bu çalışmanın sonucuna göre ise; sosyal çevre değişkeni köy olanların ilçe, il ve büyükşehir olanlara göre özerklik ihtiyacı yüksek çıkmıştır. Bu bulgu; Çelikkaleli ve Gündoğdu (2005)'nin bulgularıyla benzeşmemektedir (31). İl ve ilçede eğitim almış çocukların, köyde eğitim almış çocuklara göre özerklik ihtiyacının daha az olmasının nedeninin; il, ilçe ve büyükşehirlerdeki ailelerin eğitim konusunda duyarlılık seviyeleri ile çocuklarının eğitimleri ile ilgili kaygı düzeylerinin yüksek olması ve bunlara bağlı olarak onları kontrol altında tutabilecek bilgi seviyesine sahip olmaları olduğu düşünülmektedir. Ailelerin bu durumunun; bu gruptaki bireylerin özerklik psikolojik ihtiyacını daha az yaşamalarına neden olmuş olabileceği söylenebilir.

Baba öğrenim düzeyi ilkokul ve ortaokul olanların; yeterlik ve ilişki ihtiyaçları yüksek çıkmıştır. Buna göre, baba öğrenim düzeyi ilkokul ve ortaokul olan güreşçilerin; kendi başına karar alabilme, kendini ifade edebilme, iletişim kurabilme, karşı cinse duygu ve düşüncelerini ifade edebilme ve kendi işini yapabilme gibi davranışları kazanamadıkları düşünülmektedir. Bu davranışları kazanamamalarında; babanın eğitim düzeyinden kaynaklanan yaklaşımların etkili olduğu söylenebilir.

Anne öğrenim düzeyi ortaokul olan güreşçilerin; ilkokul, lise ve üniversite olanlara göre ilişki ihtiyaçlarının yüksek olduğu görülmüştür. Ailenin, çocukların eğitimleri üzerinde etkin olması nedeniyle; ailenin eğitim düzeyinin de çocukların ihtiyaç örüntülerinin oluşmasında etkili olacağı söylenebilir.

Bu bulgulara göre; anne ve baba eğitim düzeyinin temel psikolojik ihtiyaçların doyurulmasında önemli faktörlerden birisi olduğu sonucuna varılabilir.

Temel psikolojik ihtiyaçların, anne ve baba eğitim durumuna göre farklılaşması ile ilgili bulgular; Çelikkaleli ve Gündoğdu (2005), Kuzgun (1986) ve Çelikkaleli, Gökçekan ve Çapri (2005)'nin bulgularıyla uyumaktadır (31, 32, 33).

Aile gelir düzeyi 800 TL ve altında olanların, 801–1200 TL, 1201–1600 TL, 1601–2000 TL ve 2001 TL ve üzerinde olanlara göre; depresyon düzeyleri ve özerklik ihtiyaçları yüksek çıkmıştır. Gelir düzeyleri düşük olan ailelerin çocuklarının, gerek psikolojik ihtiyaçlarının gerekse depresyon düzeylerinin yüksek olması; ekonominin psikolojik ihtiyaçların doyurulmasında ne denli önemli ve etkili olduğunu göstermektedir. Bu sonucun, (Tarman,1947); (Fankel, 1958); (Astin,1964) ve (Nichols,1965)'in yapmış oldukları; öğrencilerin sosyo-ekonomik seviyeleri ile psikolojik ihtiyaçları arasındaki ilişkiyi belirten araştırma sonuçları (34) ve Kuzgun (1986)'un bulguları ile uyumlu olduğu görülmektedir (32). Ayrıca, düşük gelirin depresyonla olan ilişkisi; Avcı ve arkadaşları (1996), Türkleş, Hacıhasanoğlu ve Çapar (2008)' in bulguları ile örtüşürken (35, 36), Lefkowitz ve Tesiny (1985)'in çalışmaları ile çelişmektedir (37). Bu sonuçlara göre, gelir düzeyi iyi olmayan güreşçi öğrenciler için; başarılı sporcular olmayı hedefleyebilme ve kendilerini yeterli hissedebilme adına daha iyi koşullar içeren yaşam standartlarının geliştirilmesinin ve psikolojik destek sağlanmasının gerekli olduğu düşünülebilir.

Güreş eğitim merkezlerindeki güreşçi öğrencilerin, sosyal çevre değişkeni köy olanların; ilçe, il ve büyükşehir olanlara göre depresyon düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür. Bunun nedeni olarak; sosyo-ekonomisi düşük yerleşim yerlerinde yaşayan bireylerin kişilerarası negatif yaşam olaylarını daha sıklıkla yaşayarak depresyona girme ihtimallerinin yüksekliği gösterilebilir. Bu sonuç, Cui ve Vaillant (1997)'in yapmış oldukları araştırma sonuçları ile uyum içerisindedir (38). Ayrıca; baba öğrenim düzeyi ve anne öğrenim düzeyi değişkenine göre ise depresyon düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı ortaya çıkmıştır. Bunun nedenleri olarak; anne-babaların öğrenim düzeyleri düşük de olsa çocuklarının duygusal ve ruhsal gereksinimlerini karşılayabiliyor ve olumlu başa çıkma becerilerini kullanabiliyor oldukları söylenebilir. Bu sonuç; Ayverdi (1990), Özdemir (2007), Öztürk (2007) ve Türkleş, Hacıhasanoğlu ve Çapar (2008)' in bulguları ile paralellik gösterirken (39, 40, 41, 36), Avcı ve arkadaşları (1996), Uz Baş (2003)' in bulgularıyla örtüşmemektedir (35, 9).

Sonuç olarak güreş eğitim merkezlerindeki güreşçilerin sosyal çevrelerinin, anne-baba eğitim durumlarının ve aile gelir düzeylerinin temel psikolojik ihtiyaçlarını; sosyal çevre ile aile gelir durumlarının da depresyon düzeylerini etkilediği saptanmıştır. Buradan yola çıkılarak elde edilen bulgular neticesinde; sporcuların öğrenim yaşamlarının başlangıcında karşılaşılabilecekleri sorunları saptama ve en aza indirme, yabancılaşmalarını ve bocalamalarını önleme ve buldukları ortamda kendilerini güvende hissetmeleri amacıyla okullarda ve güreş eğitim merkezlerinde etkin rehberlik sistemleri oluşturularak güreşçilerin uyumlarını kolaylaştırıcı destekler sağlanması ve gerektiğinde psikolojik destek alabilecekleri yönlendirici yaklaşımlara yer verilmesi gerektiği önerilebilir.

KAYNAKLAR

1. Cüceloğlu, D., İnsan ve Davranışı, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1992.
2. Gibson, T.J., Chandler, A. L., Educational Psychology. New York: Alyn & Bacon Inc.,1988.
3. Eysenck, H. J., Arnold, W. Meili, R., Encyclopedia of Psychology. Fontana/Collins, 1972.
4. Maslow, A., Motivation And Personality. New York: Harper, 1954.
5. Hall, C., Lindzey Introduction To Theories Of Personality. New York: John Wiley & Sons, 1985.
6. Ryan, R. M., Deci E. L., "Self-Determination Theory And The Facilitation Of İntrinsic Motivation, Social Development, And Well-Being", American Psychologist, 55, pp. 68-78, 2000.
7. Andersen, S., "Fundamental Human Needs: Making Social Cognition Relevant", Psychological Inquiry, 11 (4), pp. 269-276, 2000.

BAYRAKTAR, G., “Güreş Eğitim Merkezlerindeki Güreşçilerin Temel Psikolojik İhtiyaçlarının ve Depresyon Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi”

8. Deci, E. L., Ryan, R. M., *Intrinsic Motivation and Self-Determination in Human Behavior*. New York: Plenum, 1985.
9. Uz Baş, A., İlköğretim 4. ve 5. Sınıflarda Okuyan Öğrencilerin Sosyal Becerileri ve Okul Uyumu ile Depresyon Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 2003.
10. Yüksel, N., “Bilişsel İşlevleri Yönünden Normallerle Depresif Hastaların Karşılaştırılması”, *Psikoloji Dergisi*, 5(117) s.14-15,1984.
11. Blackburn, I. M., *Depresyon Ve Başaçıkma Yolları* (Çev. N. H. Şahin ve R. N. Rugancı). İstanbul: Remzi Kitapevi, 1993.
12. Watson, D., Clark, L. A., “Depression And The Melancholic Temperament”, *European Journal of Personality*,9(5),pp.351-366,1995.
13. Öztürk, O., *Psikanaliz ve Psikoterapi*. Sevinç Matbaası, Ankara, 1985.
14. Atkinson, R., Atkinson, R. C., Smith, E. E., Bem, D. J., *Introduction To Psychology* (10th ed.). San Diego: Harcourt Brace Jovanovich, 1990.
15. Hirschfeld. R. M. A., “Care Of Sexually Active Depressed Patients”, *Journal of Clinical Psychiatry*, 60 (suppl,17), 1999.
16. Hisli, N., “Beck Depresyon Envanterinin Geçerliliği Üzerine Bir Çalışma”, *Psikoloji Dergisi*, 6 (22),s.118-126, 1988.
17. Yıldırım, S.G., Kisa, C., Aydemir, Ç., “Postpartum Depresyon”, *Psikiyatri Psikoloji Psikofarmakoloji (3P) Dergisi*, 12 (Ek 4), 2004.
18. Cimilli, C., “Depresyonda Sosyal ve Kültürel Etmenler”, *Duygudurum Dizisi*, 4, s.157-168, 2001.
19. Güvercin, A., Depremzede Anneler ve Çocuklarının Depresyon Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2006.
20. Gerede, A., İlköğretimde Okuyan Çocukların Umutsuzluk Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi. Eskişehir. (2002).
21. Yorgancı, Z. Öğrenme Güçlüğü Görülen Çocukların Anksiyete ve Depresyon Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından Karşılaştırılması Olarak İncelenmesi, Selçuk Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2006.
22. Deci, E. L., Ryan, R. M., *Intrinsic Motivation and Self-Determination in Human Behavior*. New York: Plenum Press,1987.
23. Syer J., Connolly, C., *Sporcular İçin Zihinsel Antrenman Rehberi*, Çev: F. Umur Erkan, Bağırhan Yayınevi, s.85-87,Ankara, 1998.
24. Deci, E. L., Ryan, R. M., *The “What” And “Why” Of Goal Pursuits: Human Needs And The Self-Determination Of Behavior*. *Psychological Inquiry*, 2000.
25. Kesici, Ş., Üre Ö., Bozgeyikli, H., Sünbül, A., M., *Temel Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeğinin Geçerlik Ve Güvenirliği*. VII. Ulusal PDR Kongresi Bildiri Özetleri Kitabı, Malatya, 2003.
26. Kovacs, M., “Rating Scale To Assess Depression In School Aged Children”, *Açta Paedopsyhiatr*, 46,pp. 305-315, 1981.
27. Öy, B., “Çocuklar İçin Depresyon Ölçeği: Geçerlilik Ve Güvenirlik Çalışması”, *Türk Psikiyatri Dergisi*, 2, s.132-136, 1991.
28. Savaşır, I., Şahin, N. Bilişsel - Davranışçı Terapilerde Değerlendirme : Sık Kullanılan Ölçekler, *Türk Psikologlar Derneği Yayınları*, 1997.
29. Çağlar, A.,”Marmara Üniversitesi Öğrencilerine Uygulanan Bir Anketin Değerlendirilmesi”, *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2. Sayı,s. 45-66, 1990.
30. Kocacık, F., “Gençlik ve Sorunları”, *Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Ekim 10-11, s.19-34 1988.
31. Çelikkaleli, Ö., Gündoğdu, M., “Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Psikolojik İhtiyaçları”, *Malatya İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt:6, Sayı:9, 2005.
32. Kuzgun, Y., “Eğitimde Psikolojik Hizmetler ve Sorunlar”, *Türk Eğitim Dergisi*,10, 1986.
33. Çelikkaleli, Ö., Gökçakan, N., Çapri, B., “Lise Öğrencilerinin Bazı Psikolojik İhtiyaçlarının Cinsiyet, Okul Türü, Anne ve Baba Eğitim Düzeyine Göre İncelenmesi”, *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, XVIII (2), s.245-268, 2005.
34. Özgüven, İ.E.,“Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarılarını Etkileyen Zihinsel Olmayan Faktörler”, *Ankara Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1974.
35. Avcı, A., Aslan, H., Alparlan, N., “Çocuk Psikiyatrisine Başvuran Olgularda Depresif Bulgular”, *Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, Cilt:21, Sayı 3, s.137-141, 1996.
36. Türkleş, S., Hacıhasanoğlu, R., Çapar, S., “Lise Öğrencilerinde Depresyon Düzeyi ve Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi”, *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 11:2, 2008.
37. Lefkowitz, M. M., Tesiny, E. P., “Depression in Children: Prevalence and Correlates”, *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 53, pp.647-656,1985.
38. Cui, X. J., Vaillant, G. E., “Does Depression Generate Negative Life Events?”, *Journal of Nervous and Mental Disease*, 185, pp.145-150,1997.
39. Ayverdi, M., *Erken Ergenlik Dönemi Ergenlerini Depresyon Düzeylerini Etkileyen Bazı Dış Etmenler*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, 1990.
40. Özdemir, B., *Üniversite Öğrencilerinde Görülen Depresyonun Giderilmesinde Dansın Etkisi*. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2007.
41. Öztürk, Ö., *Kur'an Kursu Öğrencilerinde Depresyon Düzeyi Üzerine Bir Araştırma (Konya Örneği)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, Din Psikolojisi Bilim Dalı, Konya, 2007.